

KARŞILAŞTIRMALI EĞİTİM PROGRAMLARI ARAŞTIRMA EĞİLİMLERİNİN BELİRLENMESİ - BİR İÇERİK ANALİZİ

Zühal ÇUBUKÇU*

Burak Yasin YILMAZ**

Tuğba İNCİ***

Geliş Tarihi: Aralık, 2015

Kabul Tarihi: Şubat, 2016

Öz

Karşılaştırmalı eğitim, farklı eğitim sistemlerinin incelenerek benzerlik ve farklılıklarının tespit edilmesi, karşılaşılan sorun ve nedenlere benzer durumlarda benzer çözüm yolları önerilebilmesi ve yorumlanabilmesini kapsayan bir çalışma alanıdır. Karşılaştırmalı eğitim çalışmalarının esası eğitim sistemlerinin karşılaştırılmasına dayanmaktadır. Türkiye’de karşılaştırmalı eğitim programları üzerine yapılan çalışmaların çok boyutlu şekilde incelenmesi amacıyla gerçekleştirilen bu araştırma nitel araştırma desenlerinden bir durum çalışmasıdır. Bu kapsamda iç içe geçmiş durum çalışması deseni benimsenmiş ve doküman incelemesi tekniğiyle makaleler ve tezler incelenmiş ve Karşılaştırmalı Eğitim Programları alanındaki araştırma eğilimleri detaylarıyla ortaya konmaya çalışılmıştır. Elde edilen verilerin çözümlenmesinde içerik analizi kullanılmış, analiz sonuçları frekans ve yüzde değerleri ile ifade edilmiştir. Araştırmadan elde edilen bulgular ışığında, karşılaştırmalı eğitim alanında yapılan çalışmaların gittikçe azaldığı görülmektedir. Yapılan çalışmaların birçoğunun öğretmen yetiştirme alanında olması ise araştırma alanının Eğitim Bilimleri ile doğrudan ilişkisiyle açıklanabilir. Karşılaştırmalı eğitim araştırmalarının en fazla ABD, Almanya, İngiltere ve Fransa gibi ülkelerle yapılması ise bu ülkelerin gelişmiş ülkeler olmasıyla izah edilebilir. Hâlbuki dünyada eğitim programları açısından karşılaştırılacak birçok ülke bulunmaktadır. Özellikle de kültürel ve tarihi geçmişimiz açısından kopmaz bağlarımız bulunan Orta Asya ülkeleri yani Türki Cumhuriyetlerle eğitim programlarımızın karşılaştırılması eğitim açısından yadsınamaz öneme sahiptir. Çünkü ortak değerlere sahip olduğumuz bu ülkelerin özellikle de değer kazanımında hangi öğelere başvurdukları bizim eğitim sistemimiz açısından da yol gösterici olacaktır.

Anahtar Sözcükler: İçerik analizi, eğitim programları, karşılaştırmalı eğitim.

---

* Prof. Dr.; Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, EPÖ, zcubukcu@ogu.edu.tr.

** Arş. Gör.; Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, EPÖ, burakyilmaz@ogu.edu.tr.

*** Arş. Gör.; Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, EPÖ, tinci@ogu.edu.tr.

DETERMINATION OF COMPARATIVE CURRICULUM RESEARCH TRENDS -A CONTENT ANALYSIS

Abstract

Comparative education is a field that detection of examining the similarities and differences of the different educational systems in similar situations can cause problems and suggested similar solutions. It is based on the principles of comparative education studies comparing the education system. The study of comparative education programs in Turkey conducted to investigate the multi-dimensional way of qualitative research is a case study research design. In this context, examined trends in research papers and theses, the document analysis techniques and Comparative Education research trends have tried to reveal the details. In the analysis of data obtained using content analysis, analysis results are expressed as frequency and percentage values. In light of the findings obtained from this study, it appears that gradually decreased in the comparative study of education. Many of the studies are to be explained by the direct relationship with teacher training in Educational Sciences of the study area. Most of the comparative educational research is made with countries like USA, Germany, Britain and France that developed countries can be explained by these countries. But there are many countries that to be compared in terms of curriculum in the world. Especially in terms of cultural and historical past which we will not break our bonds of our curriculum compared with the Turkic Republics of Central Asia that has an undeniable importance in terms of education. Because we have common values that they apply to which element, especially in the appreciation of these countries will be the guiding terms of our education system.

Keywords: Content analysis, curriculum, comparative education.

Giriş

İnsanların farklı toplumlar, kültürler, dinler, devletler vs. içinde yaşaması farklı eğitim sistemlerinin gelişmesine neden olmuştur. Bu eğitim sistemleri de farklı insanlar yetiştirmektedir. İnsanlar bir arada yaşamak zorunda kaldıklarında birbirlerinin eğitim sistemlerinin üstünlüklerini görmüş, incelemiş ve bunları taklit etme ya da benzer teknikler geliştirme yoluna gitmişlerdir (Ergün, 1985). Çünkü eğitim sisteminin niteliği gelişmişliğin önemli bir göstergesidir. Bu doğrultuda insanlar çeşitli karşılaştırmalar yaparak eğitim sistemlerini üst seviyeye çıkarma çabası içerisindeydir.

Eğitimin genel amacı, yetişmekte olan çocuk ve gençlerin topluma sağlıklı ve verimli bir şekilde uyum sağlamalarına yardım etmektir. Bu uyumun gerçekleşmesi için bireylerin yetenekleri eğitim yoluyla geliştirilir (Çubukçu, 2011). Eğitimin niteliği her toplumda eşit değildir. Zamanın gerisinde kalan toplumlar, kendilerinin bu durumunun ve diğer devletlerin daha güçlü olmasının sebebini eğitim sistemlerinin iyi olmamasına bağlamıştır. Bu devletler eğitim sistemlerinde değişiklik yaparken ileri ülkelerin eğitim tecrübelerinden yararlanmaya, onların eğitim sistemlerine benzer yapılar kurmaya çalışmıştır (Ergün, 1985). Karşılaştırmalı eğitim bir ülkenin başka bir ülkenin eğitim sistemini aynen alması değildir. Sorunların

çözümünde bilimsel anlayışı kuvvetlendirmektir. Benzer ve farklı sorunların çözümünde daha önce yapılmış deneylerden geniş bir çerçevede inceleyerek yararlanmaktadır (Türkoğlu, 1999).

Karşılaştırmalı eğitim terimi ilk kez 1817 yılında ortaya atılmıştır. Ancak günümüze kadar, uluslararası anlamda kabul edilen ortak bir tanıma gidilememiştir. Bilimsel dünyanın gereklerine uygun ortak bir tanım için yoğun çabalar sürmektedir. Çağımızda karşılaştırmalı eğitim dünyada çoğu üniversitede ders olarak okutulmaya başlanmıştır. Sömürgeciliğin sona ermesi, üçüncü dünya ülkelerinin bağımsızlıklarını elde etmeleri, gelişmekte olan ülkelerin yeni yollar aramaları, karşılaştırmalı eğitimin alanını genişletmiştir. Karşılaştırmalı eğitimciler genç devletlerin eğitimlerinin gelişmesine katkıda bulunmuşlardır (Türkoğlu, 2012). Buna rağmen karşılaştırmalı eğitim ile ilgili çalışma yapanların araştırmaları incelendiğinde bazı tanımlara ulaşılmıştır.

Karşılaştırmalı eğitim, farklı kültürler ve farklı ülkelerde iki veya daha fazla eğitim sisteminin benzerlik ve farklılıklarını tanımlamaya yardım eden, benzer görünen olguları açıklayan ve insanları eğitime yolları hakkında yararlı teklifler sunan bir disiplindir (Türkoğlu, 1985 *akt.* Erdoğan, 2003). Kandel (1966), “karşılaştırmalı eğitim: eğitimin geçmişten bugüne devam eden tarihi devamlılığıdır” şeklinde tanımlamıştır (*akt.* Türkoğlu, 1998).

Erdoğan’ın (2003) çalışmasına bakıldığında karşılaştırmalı eğitim ile ilgili birçok farklı tanım ile karşılaşmaktayız. Cramer ve Browne (1965) karşılaştırmalı eğitimi, eğitim sorunlarının çözümlenmesi amacıyla farklı ülkelerin eğitim sistemlerini inceleyen bir alan olarak tanımlarken, King (1979) ise dünyadaki eğitim sorunlarının benzerliğini ortaya koyan ve bu sorunların farklı ülkelerde farklı şekilde meydana geldiğini ve çözüm yollarının da farklı olabileceğini gösteren bir alan olarak tanımlamıştır. Lauwerys, Neff ve Varış’a (1979) göre ise karşılaştırmalı eğitim, toplumdaki mevcut eğitime ilişkin sorunları ve nedenlerini, diğer toplumdaki benzer etkenlere değinerek saptayan ve yorumlayan bir araştırma alanıdır (*akt.* Tatlı ve Adıgüzel, 2012).

Ergün’e (1985) göre ise karşılaştırmalı eğitim, çeşitli toplumlar, ülkeler, bölgeler ve tarihi dönemlerde uygulanan, eğitim sistemlerini bazen bütün olarak bazen de bir kaç yönden karşılaştırarak ortak ve farklı yönlerini tespit edip bunlardan eğitim teori ve pratiğinde, eğitim politikasında, eğitim planlamasında ve reformlarında, uluslararası ilişkilerin yumuşatılmasında ve barış ortamı sağlanmasında yararlanan bir bilimdir.

Yapılan tanımlamalardan da anlaşılacağı gibi karşılaştırmalı eğitim, farklı eğitim sistemlerinin incelenerek benzerlik ve farklılıklarının tespit edilmesi, karşılaşılan sorun ve nedenlere benzer durumlarda benzer çözüm yolları önerilebilmesi ve yorumlanabilmesini

kapsayan bir çalışma alanıdır. Karşılaştırmalı eğitim çalışmalarının esası eğitim sistemlerinin karşılaştırılmasına dayanmaktadır.

Alanyazında karşılaştırmalı eğitim aynı zamanda bir yöntem bilimi olarak da görülmektedir ve karşılaştırmalı eğitim araştırmalarında benimsenen farklı araştırma yaklaşımları bulunmaktadır. Bunlar; yatay, dikey, problem çözme, örnek olay, tanımlayıcı, açıklayıcı ve değerlendirici yaklaşımlardır. Yatay yaklaşımda eğitim sistemlerindeki tüm boyutlar o döneme ait değişkenlerle yan yana getirilerek farklılıkları belirlenmeye çalışılırken, dikey yaklaşımda eğitim sisteminin tarihsel gelişim süreci incelenir (Ültanır, 2000). Problem çözme yaklaşımında, herhangi bir eğitim sisteminde aksaklıkların bulunduğu bir alan alınır ve ilgili soruna çözüm bulmak amacıyla sistematik analiz yapılır. Örnek olay yaklaşımında ise ülkelerin eğitim deneyimleri incelenir (Saraçoğlu, 1992), bu yaklaşımda farklı ülkelerin eğitim deneyimlerinin, benzer şartlardaki ülkeler için faydalı olabileceği görüşü hâkimdir. Tanımlayıcı yaklaşımda konu ile ilgili literatür taraması yapıp eğitim sistemleri arasındaki benzerlik ve farklılıklar karşılaştırılır. Açıklayıcı yaklaşımda ise karşılaştırmalı olayların nedenleri araştırılarak gelecekteki ilerlemeler için birtakım ön çalışmalar yapılır (Ültanır, 2000).

Türkiye’de karşılaştırmalı eğitim alanında yapılmış çalışmalara, bu alanda yapılan ilk araştırmalardan olan, Türkoğlu’nun (1984) “Türkiye ve Fransa’da Lise Programlarının Karşılaştırmalı Olarak İncelenmesi” konulu doktora çalışması örnek olarak verilebilir. Bu çalışmada Türkoğlu, yöntem olarak Türk ve Fransız eğitim sistemlerinin belirli unsurlarını inceleyerek yatay, tarihi analiz yöntemine dayanarak ise dikey yaklaşım uygulamıştır. Saracaloğlu (1990) yılında yapmış olduğu “Türk ve Japon Öğretmen Yetiştirme Sistemlerinin Karşılaştırılması” adlı doktora tezinde tarihsel ve tanımlayıcı yaklaşımın yanı sıra, toplumsal, ekonomik ve siyasal etmenler dikkate alınarak yapısal - işlevselci yöntem kullanmıştır. Ültanır (1994) “Alman, Avusturya ve Türk Eğitim Sistemlerinin Karşılaştırmalı İncelemesi” konulu doktora tezinde ise yöntem olarak bu üç ülkenin eğitim sistemlerinin tarihi analizini yaparak dikey yaklaşım uygulamıştır. Kara (2001) “Türk ve Fransız Eğitim Sistemlerinin Karşılaştırılması” konulu yüksek lisans tezinde tanımlayıcı ve yatay yaklaşım kullanmıştır. Topbaş (2001) “Türkiye ve Fransa’da Sınıf Öğretmeni Yetiştiren Kurum Programlarının Karşılaştırılması” adlı doktora tezinde yatay ve dikey yaklaşım kullanmıştır. Mermut (2005) “Bazı Avrupa Birliği Ülkeleri (Almanya, Avusturya, İtalya, Finlandiya) ve Türkiye’deki İngilizce Öğretmeni Yetiştirme Programlarının Karşılaştırılması” konulu yüksek lisans tezinde yatay yaklaşım kullanmıştır (akt. Kilimci, 2006).

Karşılaştırmalı eğitim araştırmaları iyi örnekler oluşturabilecek eğitim uygulamalarının tanınması ve Türkiye şartlarına göre değerlendirilmesi açısından önem taşımaktadır. Bunun

yanında güncel çalışmaları da içeren araştırmalar ileride yapılacak karşılaştırmalı eğitim araştırmalarına rehberlik yaparak karşılaştırmalı eğitim alanının gelişmesine ve zenginleşmesine katkı sağlayacaktır. Ayrıca karşılaştırmalı eğitim ile ilgili olarak araştırma yöntemlerinin yanında karşılaştırmalı eğitim yaklaşımları ve teknikleriyle ilgili araştırmaların da araştırmacılara farklı kazanımlar sağlayacağı düşünülmektedir.

Amaç

Bu çalışmanın amacını 2010-2014 yılları arasında Türkiye’de karşılaştırmalı eğitim programları üzerine yapılan çalışmaların çok boyutlu şekilde incelenmesi oluşturmaktadır. Bu genel amaç kapsamında araştırma sürecinde aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

- Çalışmaların yıllara göre dağılımı nasıldır?
- Çalışmaların öğrenim düzeylerine göre dağılımı nasıldır?
- Çalışmaların karşılaştırma yapılan ülkelere ve ülke sayılarına göre dağılımı nasıldır?
- Çalışmaların benimsenen karşılaştırmalı eğitim yaklaşımları ve tekniklerine göre dağılımı nasıldır?
- Çalışmaların kullanılan araştırma yöntemlerine göre dağılımı nasıldır?

Yöntem

Araştırma Modeli

Türkiye’de karşılaştırmalı eğitim programları üzerine yapılan çalışmaların çok boyutlu şekilde incelenmesi amacıyla gerçekleştirilen bu araştırma nitel araştırma türlerinden doküman incelemesi tekniğiyle makaleler ve tezler incelenmiş ve Karşılaştırmalı Eğitim Programları alanındaki araştırma eğilimleri detaylarıyla ortaya konmaya çalışılmıştır.

Çalışmanın Kapsamı

Bu araştırmanın kuramsal evreni Türkiye’de yapılmış karşılaştırmalı eğitim araştırmalarıdır. Ancak çalışmada güncellik göz önüne alınarak belirlenen çalışılabilir evren, 2010–2014 yılları arasında yapılan karşılaştırmalı eğitim araştırmalarıdır. Bu beş yılın çalışma için seçilmiş olmasının sebebi önceki yılları kapsayan benzer bir başka araştırmanın olmasıdır (bk. Tatlı ve Adıgüzel, 2012). Araştırmada örneklem seçimine gidilmeyerek çalışılabilir evrenin tamamına ulaşılması hedeflenmiştir. Google Scholar (Akademik) üzerinden ulaşılan Eğitim Bilimleri alanında yayın yapan dergiler ile Ulusal Tez Merkezi araştırma kapsamına alınmıştır. Araştırmada verilere ulaşılırken ‘*karşılaştırmalı eğitim*’ anahtar sözcüğüyle tarama gerçekleştirilmiş, bu kapsamda Türkiye’de gerçekleştirilen Türkçe ya da İngilizce çalışmalar

araştırmaya dâhil edilmiştir. Ancak sadece *-izinli-* olan tez çalışmaları araştırmaya dâhil edilirken araştırmacıların veri taramasına bağlı olarak 51 araştırmaya ulaşılabilmektedir. Bu araştırmaların yıllara göre dağılımı şu şekildedir: 2010 ($\eta=17$, %33.3), 2011 ($\eta=11$, %21.5), 2012 ($\eta=10$, %19.6), 2013 ($\eta=9$, %17.6) ve 2014 ($\eta=4$, %7.8). Ayrıca araştırmaların türlere göre dağılımı ise şu şekildedir: makale ($\eta=25$, %49), yüksek lisans tezi ($\eta=17$, %33.3) ve doktora tezi ($\eta=9$, %17.6).

Veri Toplama Aracı

Araştırmaya ait veriler araştırmacılar tarafından geliştirilen, araştırmacının künyesi, karşılaştırmalı eğitim düzeyi, karşılaştırmalı eğitim ülkeleri, karşılaştırmalı eğitim yaklaşımları, araştırma yöntemi, veri toplama araçları, örneklem ve veri analiz yöntemleri bölümlerinden oluşan “Araştırma Sınıflama Formu” kullanılarak elde edilmiştir (EK 1). Araştırmada nitel veri toplama tekniklerinden doküman incelemesinin tercih edilmesinin sebebi araştırılan konunun üzerine doğrudan yoğunlaşılmasıdır (Ekiz, 2009). Doküman incelemesi, araştırılması hedeflenen olgu veya olgular hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsar (Yıldırım ve Şimşek, 2013).

Araştırma Sınıflama Formu’nun hazırlanmasında sırasıyla; ilk olarak literatür taraması gerçekleştirilmiş, benzer çalışmalar tespit edilmiş ancak Karşılaştırmalı Eğitim ile ilgili içerik analizine yönelik çalışmaların oldukça az olmasından dolayı diğer konu ve alanlarda gerçekleştirilmiş içerik analizi çalışmalarına yönelik veri toplama araçlarından yararlanarak bir madde havuzu oluşturulmuştur. Bu çalışmalardan yararlanarak araştırma formunda ne tür bölümler olabileceğine karar verilmeye çalışılmıştır. Daha sonra oluşturulan bu madde havuzu yardımıyla altı bölümden oluşan bir taslak araştırma formu hazırlanmıştır. Hazırlanan bu taslak araştırma formuna, önce üç uzmanın görüşü alınarak iki bölüm daha eklenmiş ve gerekli düzeltmeler yapılmıştır. Sonrasında üç uzmanın görüşüne tekrar başvurulmuş ve yine gerekli düzenlemeler sonunda forma son şekli verilmiştir. Bu araştırma formunda, doküman incelemesi yapılan araştırmalara ait demografik bilgilerin yer aldığı araştırmacının künyesi bölümü, karşılaştırmalı eğitim çalışmalarıyla ilgili olarak karşılaştırmalı eğitim düzeyi, karşılaştırmalı eğitim ülkeleri, karşılaştırmalı eğitim yaklaşımları bölümleri ve araştırmaların yöntemleriyle ilgili olarak da araştırma yöntemi, veri toplama araçları, örneklem ve veri analiz yöntemleri bölümleri olmak üzere toplam sekiz bölüm yer almakta olup bölümler altında araştırmaları tanımlayıcı gerekli maddelere yer verilmiştir. Veri toplama aracı EK 1’de sunulmuştur.

Verilerin Toplanması

Bu araştırmada doküman incelemesi sürecinde Karadağ'dan (2009) aktarıldığına göre Rowlinson (2004) ve Forster'in (1995) belirtmiş oldukları doküman incelemesi aşamaları esas alınmıştır. Doküman incelemesinin birinci aşamasını oluşturan dokümanlara ulaşmada; belirlenen çalışma grubunda yer alan makale ile tezler, veri tabanları ve Ulusal Tez Merkezi'nden temin edilmiştir. Araştırmanın etik boyutu açısından makale ve tezlerin asıl sahipleri olan kişi ve kurumlar açıkça referans gösterilmeyeceğinden, yayınların dosya isimleri kodlanmıştır. Diğer aşamada ise bilgisayar ortamına aktarılan yayınlar kod numarası sırasına dâhilinde çözümlemeleri araştırma kapsamında hazırlanan Araştırma Sınıflama Formu aracılığıyla yapılmıştır.

Verilerin Çözümlemesi

Elde edilen verilerin çözümlemesinde içerik analizi kullanılmıştır. İçerik analizinde yapılan işlem, birbirine benzeyen verileri belirli kavramlar ve temalar çerçevesinde bir araya getirmek ve bunları okuyucunun anlayabileceği bir biçimde düzenleyerek yorumlamaktır (Yıldırım ve Şimşek, 2011). Analiz sonuçları frekans ve yüzde değerleri ile ifade edilmiştir.

Bulgular

2010-2014 yılları arasında Türkiye'de karşılaştırmalı eğitim programları üzerine yapılan çalışmaların çok boyutlu şekilde incelenmesi amacıyla 51 çalışma içerik analizine tabi tutulmuştur. Araştırmaların yayınlanma yılına ilişkin frekans ve yüzde değerleri Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1: Çalışmaların Yayın Yılları

Yıl	Makale		Y. Lisans Tezi		Doktora Tezi		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%
2010	2	3.9	10	19.6	5	9.8	17	33.3
2011	4	7.8	5	9.8	2	3.9	11	21.5
2012	6	11.7	2	3.9	2	3.9	10	19.6
2013	9	17.6	-	-	-	-	9	17.6
2014	4	7.8	-	-	-	-	4	7.8
Toplam	25	49	17	33.3	9	17.6	51	100

Tablo 1'e bakıldığında çalışmaların türlerine ait dağılımlar için, 25'inin makale, 17'sinin yüksek lisans tezi ve 9'unun da doktora tezi olduğu görülmektedir. Buna göre Karşılaştırmalı Eğitim Programları çalışmalarının en fazla makale olarak gerçekleştirildiği görülmektedir. Yine Tablo 1'de çalışmaların yıllara göre dağılımlarına bakıldığında 2010 yılında 17, 2011 yılında 11, 2012 yılında 10, 2013 yılında 9 ve 2014 yılında ise 4 Karşılaştırmalı

Eğitim Programları çalışması yapıldığı görülmektedir. Buna göre ise son 15 yıl göz önüne alındığında Karşılaştırmalı Eğitim Programları araştırma sayısının gittikçe azaldığı görülmektedir.

Karşılaştırmalı Eğitim Programları araştırmalarına konu olan öğrenim düzeylerine ilişkin frekans ve yüzde değerleri Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2: Karşılaştırmalı Eğitim Öğrenim Düzeyleri

Öğrenim Düzeyi	f	%
Okul Öncesi	2	3.9
İlkokul	5	9.8
Ortaokul	6	11.7
İlköğretim	5	9.8
Ortaöğretim	3	5.8
Öğretmen Yetiştirme	23	45.0
Yükseköğretim	1	1.9
Genel Eğitim	4	7.8
Medya Okuryazarlığı	2	3.9
Toplam	51	100

Karşılaştırmalı Eğitim Programları araştırmalarına konu olan öğrenim düzeyleriyle ilgili olarak Tablo 2’ye bakıldığında araştırmalardan ikisi okul öncesi, beşi ilkokul, altısı ortaokul, beşi ilköğretim, üçü ortaöğretim, 23’ü öğretmen yetiştirme, biri diğer yükseköğretim düzeyinde, dördü genel eğitim ve ikisi de medya okuryazarlığı alanında eğitim programlarının karşılaştırılması ile gerçekleştirilmiştir. Buna göre Karşılaştırmalı Eğitim Programları araştırmalarına en fazla öğretmen yetiştirme programları konu edilmiştir.

Karşılaştırmalı Eğitim Programları çalışmalarının yapıldığı ülkelere ilişkin frekans ve yüzde değerleri Tablo 3’te verilmiştir.

Tablo 3: Karşılaştırmalı Eğitim Ülkeleri

Ülkeler	F	%
ABD	12	13.3
Almanya	12	13.3
İngiltere	11	12.2
Fransa	7	7.7
Hollanda	6	6.6
Finlandiya	6	6.6
Danimarka	4	4.4
Japonya	4	4.4
İtalya	3	3.3

Kanada	3	3.3
Romanya	2	2.2
İspanya	2	2.2
Avustralya	2	2.2
Avusturya	2	2.2
Portekiz	2	2.2
Mısır	1	1.1
Bulgaristan	1	1.1
Rusya	1	1.1
Belçika	1	1.1
İsviçre	1	1.1
Litvanya	1	1.1
Azerbaycan	1	1.1
Malezya	1	1.1
Singapur	1	1.1
Çin	1	1.1
Yeni Zelanda	1	1.1
Kosova	1	1.1
TOPLAM	90 (27 ülke)	100

Tablo 3'e göre Karşılaştırmalı Eğitim Programları araştırmalarında Türkiye eğitim programları ABD ve Almanya ile 12, İngiltere ile 11, Fransa ile 7, Hollanda ve Finlandiya ile 6, Danimarka ve Japonya ile 4, İtalya ve Kanada ile 3, Romanya, İspanya, Avusturya, Portekiz ve Avustralya ile 2, Mısır, Bulgaristan, Rusya, Belçika, İsviçre, Litvanya, Malezya, Singapur, Çin, Yeni Zelanda, Kosova ve Azerbaycan ile 1 kez karşılaştırılmıştır. Buna göre Türkiye eğitim programları en fazla ABD, Almanya, İngiltere ve Fransa gibi gelişmiş ülkelerin eğitim programları ile karşılaştırılmıştır. Toplamda Türkiye eğitim programları 27 farklı ülkenin eğitim programları ile karşılaştırılmıştır.

Karşılaştırmalı Eğitim Programları çalışmalarının kaç ülke ile yapıldığına ilişkin frekans ve yüzde değerleri Tablo 4'te verilmiştir.

Tablo 4: Karşılaştırmalı Eğitimin Çalışmasının Gerçekleştirildiği Ülke Sayısı

Ülke Sayısı	f	%
1	36	70.5
2	6	11.7
3	3	5.8
4	3	5.8
4'ten Fazla	3	5.8
Toplam	51	100

Tablo 4'te de görüldüğü gibi Karşılaştırmalı Eğitim Programları çalışmaları tek ülke ile 36 kez, iki ülke ile 6 kez, üç, dört ve dörtten fazla ülke ile de 3'er kez karşılaştırılmıştır. Buna göre çoğunlukla tek ülke ile eğitim programları karşılaştırılarak araştırmalar gerçekleştirilmiştir.

Çalışmalarda kullanılan karşılaştırmalı eğitim yaklaşımlarına ilişkin frekans ve yüzde değerleri Tablo 5'te verilmiştir.

Tablo 5: Karşılaştırmalı Eğitim Yaklaşımları

Karşılaştırmalı Eğitim Yaklaşımı	f	%
Belirtilmemiş	24	47
Yatay	24	47
Tanımlayıcı	13	25.4
Dikey	4	7.8
Değerlendirici	3	5.8
Açıklayıcı	1	1.9

Tablo 5'e bakıldığında, Karşılaştırmalı Eğitim Programları çalışmalarında karşılaştırmalı eğitim yaklaşımlarından yatay yaklaşımın 24, tanımlayıcı yaklaşımın 13, dikey yaklaşımın 4, değerlendirici yaklaşımın 3 ve açıklayıcı yaklaşımın ise 1 kez kullanıldığı görülmektedir. Bunun yanında çalışmaların 24'ünde ise kullanılan ya da benimsenen karşılaştırmalı eğitim yaklaşımı belirtilmediği görülmektedir. Buna göre çalışmalarda en fazla yatay karşılaştırmalı eğitim yaklaşımı kullanıldığı görülmektedir.

Çalışmalarda kaç karşılaştırmalı eğitim yaklaşımının kullanıldığına ilişkin frekans ve yüzde değerleri Tablo 6'da verilmiştir.

Tablo 6: Karşılaştırmalı Eğitim Yaklaşımları Sayısı

Karşılaştırmalı Eğitim Yaklaşımı	f	%
Belirtilmemiş	24	47
Yatay	11	21.5
Tanımlayıcı	2	3.9
Yatay+Tanımlayıcı	6	11.7
Yatay+Dikey	3	5.8
Tanımlayıcı+Değerlendirici	1	1.9

Yatay+Tanımlayıcı+Değerlendirici	2	3.9
Yatay+Tanımlayıcı+Açıklayıcı	1	1.9
Yatay+Tanımlayıcı+Dikey	1	1.9
Toplam	51	100

Karşılaştırmalı Eğitim Programları çalışmalarında Tablo 6’da da görüldüğü gibi karşılaştırmalı eğitim yaklaşımlarından sadece yatay yaklaşımın 11 kez, sadece tanımlayıcı yaklaşımın 2 kez, yatay ve tanımlayıcı yaklaşımların birlikte 6 kez, yatay ve dikey yaklaşımların birlikte 3 kez, tanımlayıcı ve değerlendirici yaklaşımların birlikte 1 kez, yatay, tanımlayıcı ve değerlendirici yaklaşımların üçü birlikte 2 kez, yatay, tanımlayıcı ve dikey yaklaşımların üçü birlikte 1 ve yatay, tanımlayıcı ve açıklayıcı yaklaşımların üçü birlikte yine 1 kez kullanıldığı ya da benimsendiği belirtilmiştir. Ayrıca Tablo 6’ya göre araştırmaların 13’ünde bir karşılaştırmalı eğitim yaklaşımı kullanılırken, 10’unda iki, dördünde ise üç karşılaştırmalı eğitim yaklaşımı kullanılmış ya da benimsenmiştir. Buna göre benimsenen karşılaştırmalı eğitim yaklaşımları belirtilen çalışmalarda genellikle bir ya da iki yaklaşımın benimsendiği görülmektedir. Üç yaklaşımın birlikte kullanıldığı araştırmaların ise oldukça az olduğu görülmektedir.

Çalışmalarda kullanılan karşılaştırmalı eğitim tekniklerine ilişkin frekans ve yüzde değerleri Tablo 7’de verilmiştir.

Tablo 7: Karşılaştırmalı Eğitim Teknikleri

Karşılaştırmalı Eğitim Tekniği	f	%
Belirtilmemiş	46	90
Analiz Etme	5	7.8
Tanımlama	4	5.8
Ortaya Koyma	4	9.8
Açıklama	3	5.8
Önerilerde Bulunma	3	7.8

Tablo 7’de de görüldüğü gibi Karşılaştırmalı Eğitim Programları çalışmalarında benimsenen karşılaştırmalı eğitim tekniklerine bakıldığında ise analiz etme tekniğinin beş, tanımlama ve ortaya koyma tekniğinin dörder, açıklama ve önerilerde bulunma tekniğinin üçer kez kullanıldığı görülmektedir. Ancak 46 çalışmada benimsenen karşılaştırmalı eğitim tekniğinin belirtilmediği görülmektedir.

Çalışmalarda kullanılan araştırma yöntemlerine ilişkin frekans ve yüzde değerleri Tablo 8’de verilmiştir.

Tablo 8. Araştırma Yöntemleri

Araştırma Yöntemi	f	%
Belirtilmemiş	23	45
Betimsel tarama	8	15.6
Tarama	8	15.6
Nitel	3	5.8
Karşılaştırmalı Eğitim	3	5.8
Betimsel	2	3.9
Alan Yazın Tarama	1	1.9
İlişkisel tarama	1	1.9
Durum Analizi	1	1.9
Nitel Durum	1	1.9
Karşılaştırmalı Durum	1	1.9
Genel	1	1.9
Temel Alan	1	1.9
Karşılaştırmalı ilişkisel tarama	1	1.9

Tablo 8'e göre Karşılaştırmalı Eğitim Programları araştırmalarının yöntemleri ile ilgili olarak araştırmacıların belirttiği şekliyle betimsel tarama yöntemi ve tarama yöntemi sekizer kez, nitel yöntem ve karşılaştırmalı eğitim yöntemi üçer kez, betimsel yöntem iki, alanyazın tarama, ilişkisel tarama, durum analizi, nitel durum, karşılaştırmalı durum, genel araştırma, temel alan, karşılaştırmalı ilişkisel tarama ise birer kez kullanılmıştır. Bunun yanında 23 araştırmacının yöntemi konusuna araştırmacılar çalışmalarında yer vermemiştir. Genel olarak araştırmaların nitel araştırma yöntemleri kullanılarak desenlendiği söylenebilir.

Çalışmalarda kullanılan veri toplama aracı/teknikğine ilişkin frekans ve yüzde değerleri Tablo 9'da verilmiştir.

Tablo 9. veri Toplama Aracı / Tekniği

Veri Toplama Aracı / Tekniği	f	%
Doküman İncelemesi	47	92.1
Gözlem	9	17.6
Görüşme	8	15.6
Anket	5	9.8
Belirtilmemiş	2	3.9

Tablo 9'a bakıldığında Karşılaştırmalı Eğitim Programları çalışmalarında veri toplama aracı/tekniklerinden doküman incelemesi 47, gözlem 9, görüşme 8 ve anket de 5 kez kullanıldığı görülmektedir. İki çalışmada ise veri toplama aracı / tekniği belirtilmemiştir. Buna göre Karşılaştırmalı Eğitim Programları çalışmalarında veri toplama aracı / tekniği olarak en fazla doküman incelemesinin tercih edildiği görülmektedir. Bunun yanında genellikle nitel veri toplama aracı/teknikği kullanıldığı az da olsa nicel yöntemlere de başvurulduğu görülmektedir.

Çalışmalarda kaç veri toplama aracı / teknikğine kullanıldığına ilişkin frekans ve yüzde değerleri Tablo 10'da verilmiştir.

Tablo 10: Veri Toplama Aracı / Tekniği Sayısı

Veri Toplama Aracı / Tekniği Sayısı	f	%
Doküman İncelemesi	36	70.5
Doküman İncelemesi+Gözlem+Görüşme	5	9.8
Doküman İncelemesi+Gözlem	3	5.8
Doküman İncelemesi+Anket	3	5.8
Doküman İncelemesi+Görüşme	2	3.9
Anket	1	1.9
Doküman İncelemesi+Gözlem+Görüşme+Anket	1	1.9
Toplam	51	100

Tablo 10'a göre Karşılaştırmalı Eğitim Programları çalışmalarının 36'sında veri toplama aracı / tekniklerinden sadece doküman incelemesi, beşinde doküman incelemesi, gözlem ile görüşme birlikte, üçünde doküman incelemesi ile gözlem, diğer üçünde doküman incelemesi ile anket birlikte, ikisinde doküman incelemesi ile görüşme birlikte, birinde doküman incelemesi, gözlem, görüşme ile anket birlikte ve birinde de sadece anket kullanılmıştır. Buna göre araştırmaların büyük çoğunluğunda sadece bir veri toplama aracı/tekniki kullanılırken üç veya daha fazla veri toplama aracı/teknikinin kullanıldığı araştırmalar oldukça azdır.

Çalışmalarda kullanılan veri analiz tekniklerine ilişkin frekans ve yüzde değerleri Tablo 11'de verilmiştir.

Tablo 11. veri Analiz Teknikleri

Veri Analizi	f	%
Belirtilmemiş	33	64.7
Betimsel	7	13.7
Betimsel İstatistik	5	9.8
İçerik	3	5.8
Betimsel İçerik	2	3.9
Tümevarım	1	1.9
Toplam	51	100

Karşılaştırmalı Eğitim Programları araştırmalarında Tablo 11'de de verildiği gibi verilerin analizinde yedi kez betimsel analiz, beş kez betimsel istatistik, üç kez içerik analizi, iki kez betimsel içerik ve bir kez de tümevarım yöntemi kullanıldığı belirtilmiştir. 33 araştırmada ise veri analizi tekniği belirtilmemiştir. Bu da araştırmaların büyük çoğunda veri analizi kısmına değinilmediğini göstermektedir.

Sonuç, Tartışma ve Öneriler

2010-2014 yılları arasında Türkiye’de karşılaştırmalı eğitim programları üzerine yapılan çalışmaların çok boyutlu şekilde incelenmesini amaçlayan bu çalışmada elde edilen bulgular doğrultusunda ulaşılan sonuçlar ve bu sonuçlara yönelik geliştirilen öneriler şu şekilde sıralanabilir:

Karşılaştırmalı eğitim alanında yapılan çalışmaların gittikçe azaldığı görülmektedir. Bunun sebebi karşılaştırma yapılacak ülkelerle ya da eğitim düzeyleriyle ilgili daha önceden araştırma yapılmış olması olabilir. Bu nedenle karşılaştırılacak programların farklı ülkelerle karşılaştırılarak bu alanda çeşitlilik sağlanabilir. Bunun yanında daha özel alanlarda karşılaştırmalar yapılarak daha detaylı bilgilere ulaşılabılır.

Karşılaştırmalı eğitim alanında yapılan çalışmaların daha çok makale şeklinde gerçekleştirildiği özellikle de son yıllarda tez çalışması olarak gerçekleşmediği görülmektedir. Ancak eğitimimizin uluslararasılaştırılma çalışmaları kapsamında ve dünya standartlarına kavuşabilmesi adına daha nitelikli ürünler için tez çalışmalarının özellikle de doktora düzeyinde çalışmaların gerçekleşmesi son derece önemli olacaktır Tatlı ve Adıgüzel’in 2012 yılında gerçekleştirdikleri benzer bir çalışmada da benzer bir sonuca ulaşılmış özellikle de doktora düzeyinde yapılacak çalışmaların eğitim sisteminin gelişimine olumlu katkı sağlayabileceği belirtilmiştir.

Karşılaştırmalı Eğitim Programları araştırmalarına konu olan öğrenim düzeyleriyle ilgili olarak çalışmaların büyük çoğunun öğretmen yetiştirme alanında olması ise araştırma alanının Eğitim Bilimleri ile doğrudan ilişkisiyle açıklanabilir. Karşılaştırmalı eğitim programları alanında çalışma gerçekleştiren araştırmacılar Eğitim Fakültelerinde görev yaptıklarından dolayı çalışma grubu ya da alanını seçerken kolay ulaşılabilirliği önemsedikleri görülmektedir. Bunun gerekçesi olarak bilimsel araştırma yapmak için gerekli izin alma süreçlerinin uzun ve zor olması gösterilebilir. Seçer, Ay, Ozan ve Yılmaz’ın 2014 yılında gerçekleştirdikleri çalışmanın sonucu da bu sonucu desteklemektedir. Diğer araştırmalarda da görülen bu kısıtlılık için araştırmacıların tüm eğitim öğretim kademeleriyle ilgili araştırmalar gerçekleştirmesi ve bunlarla ilgili çalışma sonuçlarını paylaşmaları eğitim sistemimiz için yararlı olacaktır.

Çalışma bulgularına göre Türkiye eğitim programları en fazla ABD, Almanya, İngiltere ve Fransa gibi gelişmiş ülkelerin eğitim programları ile karşılaştırılmıştır. Bunun yanında genele bakılacak olunursa Avrupa Birliği ülkeleri diğer ülkelere göre daha ağırlık kazanmaktadır. Bu sonuç Tatlı ve Adıgüzel’in (2012) çalışmasının sonucuyla paralellik göstermektedir. Bu sonuç bu ülkelerin gelişmiş ülkeler olmasıyla izah edilebilir. Hâlbuki dünyada eğitim programları

açısından karşılaştırılacak birçok ülke bulunmaktadır. Ancak çalışmanın bulgularına göre son beş yılda yalnızca 27 farklı ülkeyle karşılaştırma yapılmıştır ki dünyadaki ülke sayısı göz önünde bulundurulduğunda bu oldukça az bir sayıdır. Bu nedenle yukarıda da bahsedildiği gibi yalnızca Avrupa ve Kuzey Amerika kıtası ülkeleriyle değil Güney Amerika, Afrika, Asya özellikle de kültürel ve tarihi geçmişimiz açısından kopmaz bağlarımız bulunan Orta Asya ülkeleri yani Türki Cumhuriyetlerle eğitim programlarımızın karşılaştırılması eğitim açısından yadsınamaz öneme sahiptir. Çünkü ortak değerlere sahip olduğumuz bu ülkelerin özellikle de değer kazanımında hangi öğelere başvurdukları bizim eğitim sistemimiz açısından da yol gösterici olacaktır.

Çalışmanın bulguları doğrultusunda karşılaştırmalı eğitim programları çalışmalarının gerçekleştirildiği ülke sayılarına bakıldığında da çalışmaların büyük çoğunluğunun tek ülke programıyla karşılaştırılarak gerçekleştirildiği görülmektedir. Ancak eğitim sistemimizin geliştirilmesi adına karşılaştırılacak programın aynı anda farklı coğrafyalardan farklı özelliklere sahip birden fazla ülke ile karşılaştırılmasında fayda bulunmaktadır.

Çalışmalarda kullanılan karşılaştırmalı eğitim yaklaşımlarına ilişkin olarak birçok çalışmada kullanılan yaklaşımın kullanılmadığı ya da belirtilmediği görülmektedir. Buna göre araştırmacıların karşılaştırmalı eğitim araştırması yaparken herhangi bir karşılaştırmalı eğitim yaklaşımı kullanmadığını varsayarsak gerekli teorik bilgiye sahip olmadığından ya da karşılaştırmalı eğitim yaklaşımını belirtmediğini varsayarsak bilimsel araştırma yazımı için gerekli yöntemsel bilgiye sahip olmadığından bahsedebiliriz. Bunun yanında yatay yaklaşımın en fazla tercih edilen yaklaşım olduğu görülmektedir. Buna göre araştırmacıların eğitim programlarını tüm boyutları ile o döneme ait değişkenlerle yan yana getirerek incelediğini söyleyebiliriz. Ayrıca tanımlayıcı yaklaşım da fazlaca tercih edilen bir yaklaşım olarak öne çıkmaktadır. Tanımlayıcı yaklaşım ise geleneksel analiz yaklaşımıdır, bu yaklaşımda konuyla ilgili alanyazın incelenir, benzerlik ve farklılıklar karşılaştırılır (Ültanır, 2000 *akt.* Tatlı ve Adıgüzel, 2012). Eğitim programlarımızın çok boyutlu olarak karşılaştırılması adına farklı yaklaşımların kullanılması oldukça önemlidir.

Elde edilen bulgular ışığında gerçekleştirilen çalışmalarda kaç karşılaştırmalı eğitim yaklaşımının kullanıldığına ilişkin olarak elde edilen sonuca göre, çalışmaların çoğunda tek yaklaşım kullanılırken, aynı anda birden fazla yaklaşımın da tercih edildiği görülmektedir. Ancak iki ve daha fazla yaklaşımın kullanıldığı çalışmaların sayısının oldukça az olduğu görülmektedir. Ancak karşılaştırmalı eğitim çalışmalarının niteliği açısından kullanılan yaklaşımın sayısı önemli olduğunu belirtmek gerekmektedir.

Karşılaştırmalı Eğitim Programları çalışmalarında benimsenen karşılaştırmalı eğitim tekniklerine bakıldığında ise çalışmaların tamamına yakınında belirtilmediği görülmektedir. Buna göre araştırmacıların karşılaştırmalı eğitim teknikleri konusunda yeterince kuramsal bilgiye sahip olmadığı ya da karşılaştırmalı eğitim yaklaşımı ile tekniği arasında bir karışıklık yaşandığı sonucuna varılmaktadır.

Çalışmalarda kullanılan araştırma yöntemleri ile ilgili olarak da birçok araştırmacının yöntem konusunda bir açıklama yapmadığı görülmektedir. Bu da karşılaştırmalı eğitim çalışmalarının yöntemi konusunda bir karmaşa ya da eksikliğin olduğunu ya da araştırmacıların yöntem konusunda ihtiyaç duyduklarını göstermektedir. Karadağ'ın (2010) araştırmalara yönelik nitelik düzeyleri ve analitik hata tipleriyle ilgili yaptığı çalışmasının sonucuyla büyük benzerlik göstermektedir. Ancak genel olarak araştırmaların nitel araştırma yöntemleri kullanılarak desenlendiği söylenebilir. Ancak nicel ve nitel yöntemlerin beraber kullanıldığı araştırmaların daha kaliteli olacağını düşünürsek karma yöntemlerin kullanılmasının önemini vurgulayabiliriz. Seçer, Ay, Ozan ve Yılmaz'ın (2014) özel bir alan yönelik araştırma eğilimlerini belirlemek amacıyla gerçekleştirdikleri çalışmalarında da benzer bir sonuca ulaşılmıştır.

Çalışmalarda kullanılan veri toplama aracı / tekniği ile ilgili olarak ise tamamına yakınında doküman incelemesi tekniğinin kullanıldığı görülmektedir. Buna göre eğitim programlarının karşılaştırılması ile ilgili araştırmalarda ülkelerin programları ile ilgili dokümanların en önemli veri kaynağı olduğu söylenebilir. Bunun yanında gözlem ve görüşme tekniklerinin de kullanıldığı görülmektedir. Az da olsa nicel yöntem olarak ankete de başvurulduğu görülmektedir. Ayrıca çalışmalarda kaç veri toplama aracı / tekniğine kullanıldığıyla ilgili olarak çalışmaların büyük çoğunluğunda tek veri toplama aracı / tekniği tercih edilirken az bir kısmında birden fazla veri toplama aracı / tekniğine yer verilmiştir. Çalışmaların kalitesi açısından birden fazla veri toplama aracı / tekniğinin kullanılması gerekmektedir. Bu araştırmanın sonucuyla benzer sonuçlara sahip Çiltaş, Güler ve Sözbilir'in (2012) araştırma eğilimlerine yönelik içerik analizi çalışmasına göre çalışma bulgularının güvenilirliğini artırmak ve daha geçerli sonuçlara ulaşabilmek için araştırmacıların birden fazla veri toplama aracı kullanmaları önerilmektedir. Bu sayede çalışmaların veri seti daha zengin ve tutarlı olacaktır. Böylelikle geçerliği ve güvenilirliği yüksek çalışmalar yapılmış olacaktır.

Son olarak çalışmalarda kullanılan veri analiz teknikleriyle ilgili bulgular ışığında birçok araştırmacının kullandığı tekniği belirtmediği görülmektedir. Ancak betimsel ve içerik analizlerinin veri analizinde kullanıldığı belirten araştırmacılar bulunurken alanyazında bulunmayan teknikleri yazan araştırmacıların da varlığı bilimsel araştırma yöntemleri

konusunda araştırmacıların eksikleri olduğunu göstermektedir. Karadağ'ın 2009 yılında hazırladığı Türkiye'de Eğitim Bilimleri alanında yapılmış doktora tezlerinin tematik ve metodolojik açıdan incelenmesine yönelik doktora çalışmasının sonucuyla paralellik göstermektedir.

Kaynaklar

- BALCI, A. (2010). *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntem, Teknik ve İlkeler* (8b.). Ankara: Pegem Akademi.
- BÜYÜKÖZTÜRK, Ş., KILIÇ, Ç. E., AKGÜN, Ö. E., KARADENİZ, Ş. ve DEMİREL, F. (2010). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri* (7b.). Ankara: Pegem Akademi.
- ÇILTAŞ, A., GÜLER, G. ve SÖZBİLİR, M. (2012). Türkiye'de Matematik Eğitimi Araştırmaları: Bir İçerik Analizi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 12(1), 565-580.
- ÇUBUKÇU, Z. (2011). Eğitim Program Tasarımı ve Geliştirilmesi. (Ed. B. DUMAN). *Öğretim İlke ve Yöntemleri*. Ankara: Anı
- EKİZ, D. (2009). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri* (2b.). Ankara: Anı Yayıncılık.
- ERDOĞAN, İ. (2003). Karşılaştırmalı Eğitim: Türk Eğitim Bilimleri Çalışmaları İçinde Önemsenmesi Gereken Bir Alan. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 1 (3), 265-282.
- ERGÜN, M. (1985). Karşılaştırmalı Eğitim [HYPERLINK "http://www.egitim.aku.edu.tr/kegitim.pdf"](http://www.egitim.aku.edu.tr/kegitim.pdf) <http://www.egitim.aku.edu.tr/kegitim.pdf> adresinden 20.05.2015 tarihinde edinilmiştir.
- GÜLER, A., HALICIOĞLU, M. B. ve TAŞĞIN, S. (2013). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- KARADAĞ, E. (2009). Eğitim Bilimleri Alanında Yapılmış Doktora Tezlerinin Tematik Açısından İncelenmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 10(3), 75-87.
- KARADAĞ, E. (2009). *Türkiye'de Eğitim Bilimleri Alanında Yapılmış Doktora Tezlerinin Tematik ve Metodolojik Açısından İncelemesi: Bir Durum Çalışması*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul: Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- KARADAĞ, E. (2010). Eğitim Bilimleri Doktora Tezlerinde Kullanılan Araştırma. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 16(1), 49-71.
- KİLİMCİ, S. (2006). Almanya, Fransa, İngiltere ve Türkiye'de Sınıf Öğretmeni Yetiştirme Programlarının Karşılaştırılması. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Adana: Çukurova Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- SARAÇOĞLU, A. S. (1992). Türk ve Japon Öğretmen Yetiştirme Sistemlerinin Karşılaştırılması. İzmir: Ege Basımevi.
- SEÇER, İ., AY, İ., OZAN, C. ve YILMAZ, B. Y. (2014). Rehberlik ve Psikolojik Danışma Alanındaki Araştırma Eğilimleri: Bir İçerik Analizi. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 5(41), 49-60.
- SÖNMEZ, V. ve ALACAPINAR, F. G. (2011). *Örneklendirilmiş Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Anı Yayıncılık.

TATLI, S. ve ADIGÜZEL, O. C. (2012). Türkiye'deki Lisansüstü Karşılaştırmalı Eğitim Tezlerinin Çok Boyutlu Bir İncelemesi. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 12(1), 143-150.

TÜRKOĞLU, A. (2012). Karşılaştırmalı Eğitim Nedir? (Ed: S. AYNAL). *Karşılaştırmalı Eğitim Yansımaları*. Ankara: PegemA Yayıncılık.

TÜRKOĞLU, A. (1998). *Karşılaştırmalı Eğitim Dünya Ülkelerinden Örneklerle*. Adana: Baki Yayınevi.

ÜLTANIR, G. (2000). Karşılaştırmalı Eğitim Bilimi Kuram ve Teknikler. Ankara: Eylül Yayıncılık.

YILDIRIM, A. ve Şimşek, H. (2013). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri* (9 b.). Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Analize Dâhil Edilen Kaynaklar

AKTAŞ, M., AKSU, Ö., TÜRKMEN, L., SOLAK, K., KURT, H. ve EKİCİ, G. (2013). Türkiye ve Bazı Avrupa Birliği Ülkelerindeki Hizmet öncesi Öğretmen Eğitimi Sistemlerinin Karşılaştırılması. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 131-145.

AKBABA, U. (2014). Türkiye-Litvanya Eğitim Sistemlerine Karşılaştırmalı Genel Bir Bakış. *Kafkas Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 1(1).

ALDEMİR, A.Y. (2010). *Türkiye ve Japonya'da İngilizce Öğretmeni Yetiştirme Sistemlerinin Karşılaştırılması*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Balıkesir: Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

ASCHENBERGER KESR, F. (2012). *Dynamics of Policy Formation In Turkey And The U.S.: A Comparative Case Study of Two Reform Initiatives*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara: The Graduate School of Social Sciences of Middle East Technical University.

AVCI, S. (2010). *Hollanda ve Türkiye'deki Fen Bilgisi Öğretmeni Yetiştirme Programlarının Karşılaştırılması ve Bu Programlar Hakkında Öğretmen Adaylarının Görüşleri*. Yüksek Lisans Tezi, Samsun: Ondokuz Mayıs Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü.

AYDIN, A. (2011). Çeşitli Ülkelerde Yapılan Ortaöğretim Kimya Müfredatlarını Geliştirme Çalışmalarının Karşılaştırılması. *Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2011, 1(2), 1-27.

AYKAÇ, N. KABARAN, H. ve BİLGİN, H. (2014). Türkiye'de ve Bazı Avrupa Birliği Ülkelerindeki Öğretmen Yetiştirme Uygulamalarının Karşılaştırmalı Olarak İncelenmesi (Almanya, Finlandiya, Fransa, İngiltere ve Türkiye Örneği). *Turkish Studies*, 9(3), 279-292.

BAL, B. ve BAŞAR, E. (2014). Finlandiya, Almanya, Singapur ve Türkiye'nin Eğitim Sistemleri Açısından Kademeler Arası Geçiş Sistemlerinin Karşılaştırılması. *Ç.Ü. Türkoloji*.

BAYRAM, D. (2010). *Türkiye, ABD, Japonya, İngiltere ve Avustralya'da Fen ve Fizik Öğretmenlerine Yönelik Mesleki Gelişim Programlarının Karşılaştırılması*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

BİLİCİ, Ş. (2012). *İlköğretim II. Kademe Demokrasi Eğitimi Konuları Üzerine Türk ve Alman Eğitim Sistemlerinde Öğretmen Görüşlerinin Karşılaştırılması: (Osnabrück-Muş*

- Örneği). Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Malatya: İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- BULUT, B. (2012). *Amerika New Jersey Eyaleti Dil Sanatları Programı ile Türkiye İlkokuma Yazma Programının Karşılaştırılması*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Bolu: Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- ÇAKMAK, E. (2010). *İngiltere ve Türkiye'deki İlköğretim Medya Okuryazarlığı Eğitimi Program ve Uygulamalarının Karşılaştırmalı Olarak İncelenmesi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Bolu: Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- ÇAVUŞOĞLU, G. (2010). *Türkiye ve Bulgaristan Eğitim Sistemlerinin Karşılaştırılması ve 9. Sınıf Matematik Programlarının Öğretmen Görüşleri Açısından Değerlendirmesi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Balıkesir Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü.
- ÇELTİKÇİ, O. (2013). *Türkiye Azerbaycan Eğitim Sistemlerinin Karşılaştırılması Üzerine Bir İnceleme*. Science and Culture (Bilim ve Kültür), 2013, 37-54.
- ÇETİNKAYA, M., TAŞ, E. ve ERGÜN, M. (2013). Türkiye ve Finlandiya'daki Fen Bilgisi Öğretmeni Yetiştirme Sistemlerinin Karşılaştırılması. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 10 (24), 113-130.
- ÇILDIR, B. (2010). *Amerika Ohio Eyaleti İngiliz Dili Standartları İle 2005 Türkçe Dersi 6, 7, 8. Sınıflar Programının Karşılaştırmalı İncelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Erzincan: Erzincan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- COBAN, A. (2011). *Amerika Birleşik Devletleri, İngiltere ve Türkiye İlköğretim Matematik Programlarının Karşılaştırılması*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Manisa: Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- DEMİREL, M., GÜMÜŞTEKİN, M. ve YAZGÜNOĞLU, S. (2010). Türkiye ve Almanya'daki İlköğretim Dördüncü Sınıf İngilizce Dersi Öğretim Programlarının Karşılaştırılması (Bremen Örneği) *1.Ulusal Eğitim Programları ve Öğretim Kongresi, Balıkesir*, 13-15 Mayıs 2010
- EFE, A. R. (2010). *Avusturya ve Türkiye'de Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği ve Antrenörlük Eğitimi Müfredatlarının Karşılaştırılması*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- ERBİLGİN, E. ve BOZ, B. (2013). Matematik Öğretmeni Yetiştirme Programlarımızın Finlandiya, Japonya ve Singapur Programları İle Karşılaştırması. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1, 156-170.
- ERDEM, S. (2010). *Almanya'da (Bavyera Eyaleti) Liselerde (Gymnasium) ve Türkiye'de Genel Liselerde Okutulan Coğrafya Dersi Öğretim Programlarında Depremlerin Yeri*. İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- ERDEM, B. (2010). *Almanya (Bavyera Eyaleti) ve Türkiye'de Coğrafya Öğretmeni Yetiştirilmesinin Karşılaştırılması*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- ERGÜN, M. (2012). İsviçre ve Türkiye Kimya Öğretmeni Yetiştirme Programlarının Karşılaştırılması. *Türk Fen Eğitimi Dergisi*, 10(1).

- ERGÜN, M. ve AVCI, S. (2012). A Comparison of Dutch and Turkish Preservice Science Teachers' perspectives on Science Teacher Training Program. *Necatibey Eğitim Fakültesi Elektronik Fen ve Matematik Eğitimi Dergisi (EFMED)* 6(1), 151-170.
- ERGÜN, M. ve AVCI, S. (2013). Hollanda ve Türkiye'deki Fen Bilgisi Öğretmeni Yetiştirme Programlarının Karşılaştırılması. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 32(1), 127-146.
- ERGÜN, M. ve ERSOY, Ö. (2014). Hollanda, Romanya ve Türkiye'deki Sınıf Öğretmeni Yetiştirme Sistemlerinin Karşılaştırılması. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 22 (2) 673-700.
- GEVAT İ. M. D. (2011). *Türkiye ve Romanya Lise Coğrafya Dersi Öğretim Programlarının Amaç, İçerik ve Yöntem Açısından Karşılaştırılması*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- GÜVEN, İ. ve GÜRDAL, A. (2011). Türkiye ile Kanada Fen Eğitiminin Karşılaştırmalı Olarak İncelenmesi. *Türk Fen Eğitimi Dergisi*, 8(4).
- GÜZEL, İ. (2010). *Türkiye, Almanya, Kanada Ortaöğretim Matematik Öğretim Programlarının Karşılaştırmalı Değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Zonguldak Karaelmas Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- HARMANDAR, D. (2010). *Avrupa Birliği'ne Uyum Sürecinde Beden Eğitimi ve Spor Öğretmeni Yetiştirme Programlarının İncelenmesi: Türkiye-Belçika Karşılaştırması*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- İNCİKAPI, L. ve TUNA, A. (2012). Türkiye ve Amerika Eğitim Sistemlerinin 60-72 Aylıklar İçin Geliştirilen Okul Öncesi Matematik Eğitimi Programı Açısından Karşılaştırılması. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(3), 94-101.
- KALEMOĞLU, Y. (2011). *Türkiye ve İngiltere'deki İlköğretim Beden Eğitimi Dersi Öğretim Programlarının Öğretmen Görüşlerine Göre Karşılaştırmalı Olarak İncelenmesi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- KALEMOĞLU, V. Y. ve İMAMOĞLU, A. F. (2014). Türk ve İngiliz Eğitim Sistemlerine İlişkin Sayısal verilerin Karşılaştırmalı Olarak İncelenmesi. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 3(1), 406-418.
- KIRTAK, A. V. H. ve Er, K. O. (2011). *Türkiye ve Malezya Fizik Öğretim Programlarının Karşılaştırılması*. *Nef-Efmed*, 5(2).
- KÜÇÜKOĞLU, A. ve KIZILTAŞ, E. (2012). A Comparison of Preschool Teacher Training Programs in The UK, Germany, France, Italy, Russia and Turkey. *Elementary Education Online*, 11(3), 660-670.
- KÜLEKÇİ, E. ve BULUT, L. (2010). Türkiye ve ABD' deki Öğretmen Yetiştirme Sistemlerinin Karşılaştırılması. *International Conference on New Trends in Education and Their Implications*, Antalya, 11-13, 2010.
- MEMMEDOVA TELCİ, A. (2011). *Amerika Birleşik Devletleri Eğitim Sistemi İle Türk Eğitim Sisteminde Denetim Alt Sistemlerinin Karşılaştırılması*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

- MEREY, Z., KUŞ, Z. ve KARATEKİN, K. (2012). *Türkiye ve ABD İlköğretim Sosyal Bilgiler Öğretim Programlarının Değerler Eğitimi Açısından Karşılaştırılması. Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 12 (2), 1613-1632.
- MUSTAFA, S. (2011). *Türkiye, Almanya ve Hollanda İlköğretim Yabancı Dil (İngilizce) Öğretim Programlarının Karşılaştırılması. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.*
- OSMANOĞLU, A. E. (2012). *Türkiye Cumhuriyeti ve Mısır Arap Cumhuriyeti Sosyal Bilgiler Öğretim Programları ve Ders Kitaplarının Karşılaştırılması. Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul: Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.*
- PARMAKSIZ, R. Ş. (2010). *Türkiye’de ve Bazı Avrupa Birliği Ülkelerinde Öğretmenlere Yönelik Hizmetiçi Eğitim Programları ve Uygulamaları. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.*
- PARMAKSIZ, R. Ş. ve KISAKÜREK, M. A. (2013). A Comparison of Essential Elements of Service Training Program for Teachers and Quality Control / Assurance in Turkey and Some EU countries. *Karaelmas Journal of Educational Sciences*, 112-129.
- POLAT, M. ve ARABACI, İ. B. (2012). Türkiye’de Eğitim Fakültelerine Öğrenci Alım Ölçütlerini Yeniden Düşünmek: Karşılaştırmalı Bir Yaklaşım. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 1(3) 77-83.
- SÖYLEMEZ, Y. S. (2012). *Asya ve Okyanusya Ülkelerinde Medya Okuryazarlığı Eğitimi: Türkiye ve Yeni Zelanda Karşılaştırması. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kocaeli: Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.*
- SÖZEN, S. ve ÇABUK, A. (2013). Türkiye, Avusturya ve Almanya Öğretmen Yetiştirme Sistemlerinin İncelenmesi. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Özel Sayı*, 213-230.
- ŞAHENK ERKAN, S. S. (2013). Türkiye-Fransa İlköğretim Eğitim Sistemlerinin ve İngilizce Ders Programlarının Karşılaştırılması. *Turkish Studies*, 8(8), 1207-1221.
- TATLI, S. (2010). *Türkiye ve İngiltere İlköğretim 4. ve 5. Sınıflar Müzik Ders! Öğretim Programlarının Karşılaştırılması. Yayınlanmamış Yüksek Lisans tezi, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.*
- TATLI, S. ve ADIGÜZEL, O. C. (2012). Türkiye’deki Lisansüstü Karşılaştırmalı Eğitim Tezlerinin Çok Boyutlu Bir İncelemesi. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 12(1), 143-150.
- TEMİZSOYLU, A. (2010). *Fen Bilgisi Öğretmeni Yetiştirme Programlarının Karşılaştırmalı Olarak İncelenmesi (Türkiye ve Amerika Birleşik Devletleri Örneği). Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Burdur: Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.*
- TOPAL, B. (2011). *Amerika Birleşik Devletleri ve Türkiye’de Yüksek Öğretim Kurumlarında Coğrafya Eğitim-Öğretiminin Değerlendirilmesi. Yayınlanmamış Doktora Tezi. İstanbul: Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.*
- UYGUN, S., ERGEN, G. ve ÖZTÜRK, İ. H. (2011). A Comparison between Practical Training Programs in Teacher Education in Turkey, Germany and France. *Elementary Education Online*, 10 (2), 389-405.

- ÜNER, G. (2010). *Avrupa Birliği Ülkeleri ve Türkiye’de İlköğretim Birinci Kademe İngilizce Öğretim Programlarının Karşılaştırmalı Olarak İncelenmesi (Finlandiya ve Hollanda Örneği)*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- YILDIRIM, S. (2011). *Kosova’da Öğretmen Yetiştirme Politikası (1990-2010) ile Kosova’da ve Türkiye’de Sınıf Öğretmenliği Öğretmenlik Uygulamasının Değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Balıkesir: Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- YÜCEER, D. (2011). *Danimarka ve Türkiye’de Uygulanan Sosyal Bilgiler Programlarının Analizi ve Karşılaştırılması*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Sakarya: Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- YÜCEER, D. ve KESKİN, C. S. (2012). Danimarka ve Türk Eğitim Sistemlerinin İlköğretim Düzeyinde Karşılaştırılması. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 31(1), 325-349

EK 1

ARAŞTIRMA SINIFLAMA FORMU				
Araştırmanın Adı:				
Konusu:				
Yayınlandığı Yıl:				
2010( )	2011( )	2012( )	2013( )	2014( )
Araştırma Türü:				
Doktora Tezi ( )	Yüksek Lisans Tezi ( )	Makale ( )		
Eğitim Düzeyi:				
Okul Öncesi ( )	İlkokul ( )	Ortaokul ( )		
Ortaöğretim ( )	Öğretmen Yetiştirme ( )	Lisansüstü ( )		
Genel Eğitim ( )	Diğer.....( )			
Ülkeler:				
Karşılaştırmalı Eğitim Yaklaşımı:				
Yatay( )	Dikey( )	Tanımlayıcı ( )	Değerlendirici( )	Açıklayıcı ( )
Örnek Olay( )	Problem Çözme ( )	Belirtilmemiş( )		
Karşılaştırmalı Eğitim Tekniği:				
Tanımlama ( )	Açıklama ( )	Analiz Etme ( )	Önerilerde Bulunma ( )	
Ortaya Koyma ( )	Belirtilmemiş ( )			
Yöntem:				
Veri Toplama Aracı / Tekniği:				
Doküman İncelemesi ( )	Anket( )	Görüşme( )	Gözlem( )	Diğer( )
Örneklem Büyüklüğü:				
Verilerin Analizi:				